

LABORATORIUM DYNAMIKI PROCESOWEJ

INSTRUKCJA DO ĆWICZENIA

Ćwiczenie C-10 – Badanie dynamiki reaktora nieizotermicznego z proporcjonalno-całkującą regulacją poziomu cieczy

Celem ćwiczenia jest zaprojektowanie w *Simulinku* blokowego schematu pracy nieizotermicznego reaktora z idealnym mieszaniem i regulacją poziomu cieczy. W reaktorze przebiega reakcja chemiczna I rzędu typu $A \rightarrow B$. Plik *Simulinka* "c10.mdl" zawiera schemat izotermicznego reaktora z idealnym mieszaniem i proporcjonalną regulacją poziomu cieczy. Dynamikę tego układu można opisać następującymi równaniami:

$$\frac{dV}{dt} = F_0 - F \quad (1)$$

$$F = K_P (V - V_{\min}) \quad (2)$$

$$\frac{dVc_A}{dt} = F_0 c_{A0} - F c_A - V c_A k_A \exp\left(\frac{-E}{RT}\right) \quad (3)$$

gdzie:

V - objętość cieczy w reaktorze,	$V_{\min}$ - minimalna objętość cieczy w reaktorze,
t - czas,	c_A - stężenie A w reaktorze,
F_0 - strumień wlotowy do reaktora,	c_{A0} - stężenie A w strumieniu wlotowym,
F - strumień wylotowy z reaktora,	$k_A \exp(-E/RT)$ - stała szybkości reakcji zależna od temperatury T .
K_P - wzmacnienie proporcjonalnego regulatora poziomu cieczy,	

Należy przyjąć następujące dane procesowe:

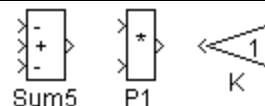
- Parametry strumienia wlotowego
 $F_0 = 0.8 \text{ m}^3/\text{s}$ przez pierwsze 10 s trwania procesu a po tym czasie skokową zmianę na $0.6 \text{ m}^3/\text{s}$,
 $c_{A0} = 1 \text{ kmol}/\text{m}^3$.
- Początkowe wartości zmiennych
 $t = 0 \text{ s}$, $V = 1.1 \text{ m}^3$, $c_A = 0.1 \text{ kmol}/\text{m}^3$,
- Parametry stałe procesu
 $K_P = 2 \text{ s}^{-1}$, $V_{\min} = 1 \text{ m}^3$, $k_A = 0.8 \text{ s}^{-1}$, $E = 1000 \text{ J/mol}$, $R = 8.314 \text{ J}/(\text{mol}\cdot\text{K})$, $T = 315 \text{ K}$.

W schemacie *Simulinka* wykorzystano następujące elementy:

Elementy generujące sygnały wejściowe - sygnał stały i sygnał ze skokową zmianą wartości (z biblioteki *Sources: Constant* i *Step*):

Elementy sumujące i mnożące (z biblioteki *Math Operations: Sum*, *Product* i *Gain*):

Element całkujący z możliwością definiowania wartości początkowej (z biblioteki *Continuous: Integrator*):

Element realizujący funkcje jednej zmiennej u (z biblioteki *User-Defined Functions: Fcn*):

Element do wizualizacji czasowych zmian zmiennych procesowych (z biblioteki *Sinks: Scope*):

Wykonanie ćwiczenia:

1. Korzystając ze schematu w pliku "c10.mdl" i podanych wielkości procesowych przeprowadzić symulację zmian stężeń i objętości reaktora izotermicznego z proporcjonalną regulacją poziomu cieczy.
2. Zaprojektować w miejsce regulatora proporcjonalnego P regulator PI o wzmacnieniu $K_P = 2$ i stałej czasowej $\tau_I = 2$ i przeprowadzić symulację reaktora izotermicznego dla zadanej wartości objętości mieszaniny reakcyjnej $V_Z = 1 \text{ m}^3$. Jako człon całkujący wykorzystać element *Transfer Fcn* (z odpowiednio zdefiniowaną transmitancją) pochodzący z biblioteki obiektów *Simulinka - Continuous*. Nowy schemat zapisać w pliku "c10a.mdl". (opcja *Save As* w menu *File*).
3. Plik "c10a.mdl" zapisać jako "c10b.mdl" i w nowo utworzonym pliku, na bazie istniejącego schematu, zaprojektować schemat reaktora nieizotermicznego z płaszczem grzejnym. Układ taki można opisać równaniami (1), (2), (3) oraz uproszczonym bilansem energii (przy założeniu stałej temperatury w płaszczu grzejnym):

$$\frac{d VT}{dt} = F_0 T_0 - FT - \frac{\lambda}{\rho C_P} V c_A k_A \exp\left(\frac{-E}{RT}\right) - \frac{U}{\rho C_P} A_H (T - T_J) \quad (4)$$

$$A_H = \frac{4}{D} V \quad (5)$$

gdzie:

T - temperatura w reaktorze,	U - współczynnik przenikania ciepła,
T_0 - temperatura strumienia wlotowego,	A_H - Powierzchnie wymiany ciepła między reaktorem a płaszczem grzejnym,
λ - ciepło reakcji,	T_J - temperatura w płaszczu grzejnym,
ρ - gęstość mieszaniny reakcyjnej,	D - średnica reaktora.
C_P - ciepło właściwe mieszaniny reakcyjnej,	

Należy przyjąć następujące, dodatkowe dane procesowe:

1. Parametry strumienia wlotowego:

$$T_0 = 300 \text{ K}$$

2. Początkowe wartości zmiennych:

$$T = 320 \text{ K}$$

3. Parametry stałe procesu:

$$\lambda = 10^5 \text{ J/mol}, \rho = 1100 \text{ kg/m}^3, C_P = 5000 \text{ J/(kg}\cdot\text{K)}, U = 10^5 \text{ J/(m}^2\cdot\text{s}\cdot\text{K)}, D = 0.8 \text{ m}, T_J = 360 \text{ K}.$$

Przeprowadzić symulację procesu określając zmiany w czasie:

- stężenia produktu,
- objętości mieszaniny reakcyjnej,
- szybkości przepływu strumieni,
- temperatury w reaktorze.

Zaprojektowany schemat zapisać na dysku (opcja *Save* w menu *File*).

Uwaga Powyższy opis to jedynie przykład zadania C-10. Aktualne zadanie przekaże prowadzący na początku zajęć. Na zakończenie zajęć każdy student otrzyma ocenę za wykonanie zadania.

Informacje dotyczące zasad wykonywania ćwiczenia i zaliczeń są podane na stronie internetowej prowadzącego: <http://www.ichip.pw.edu.pl/pl/orciuch>